

משיטה אותנו על המים

הילה אהרוני משוחחח עם יעל עצמוני בעקבות הערוכתה "שבילי יער"

ירמלה ותל אביב, מי תהום ויער היידיגרי, וידאו
וקרמיקה, ארכאולוגיה מקומית ועבר עכשווי, ידיעה
ותעלומה, זיכרונות משפחתיים - כל אלה חוברים
למערבולת חושים בה נסחפת יעל עצמוני, נסחפת
ועושה סדרים. בעבודה אינטנסיבית ואינטואיטיבית
מפרקת ובונה יצירה חדשה עמוסת מטענים.

רונית צור

אוצרת התערוכה, בית בנימיני

בעמוד מימין:

שבילי יער, 2011, עבודת וידאו, 8 דקות ו-5 דקות, צילום: איתמר מנדס-פלור

בעמוד הבא:

למצוא מקום, מיצב, בריכת הקשתות רמלה, 2011, עריכה וסאונד: טל רוזנר,
הגלריה בית בנימיני תל אביב

ני חלקי התערוכה "שבילי יער" הוצגו בזמנית בברכת הקשתות ברמלה ובבית בנימיני בתל אביב. אנחנו נפגשנו בסטודיו ברחובות לשוחח על חלל תחתון, על חלל עליון, על מים, על חומר ועל שבר ולא דווקא בסדר הזה. ב"שבילי יער" יעל משיטה אותנו בברכת חלומותיה ומפגישה אותנו עם חלקי מחשבה ושבר. השבר התקיים ביצירתה כבר בתערוכות קודמות, אך אל מול תערוכתה הזאת נראה שיוכל להמשיך להישבר ולהתגלם מחדש - החל בחתיכות שיצרה על האובניים והניחה במים כשברים מרוככים וכלה בתנועת הפרטים בעבודת הווידאו כמחשבות מבליוחות, מתוך שברי זיכרון.

סוף מעשה בסיבוב תחילה

את "החתיכות" שהנחת במים יצרת בחומר, בסטודיו שלך. איך הדבר קרה?

בעבודה על הגלגל התחלתי ליצור עיצורים, כמו בהגיית אותיות. במעשה יש את הרגע המסוים לעשות את השינוי, לעבור מהסיבוב לפריסה, ואז להמשיך לנגוע את המעט. אל זה נכנסה המחשבה על הטיפוס והתנועה המובילה אותו, ומשם נהיו משפחות. מיון של האסוציאציות שלי בחומה: מה אני מכניסה לברכה? זיכרונות ילדות? צלילים? חוגגות? מספר על זרוע? רומחים וכידונים? וכמובן הבחירה בצבע - למה לא חרס? למה לבן?

למה?

במים הגופים נעשים אפורים-ירוקים, וכשבאה קרן שמש הם מקבלים את הלבן שלהם. השפה של עבודת הגלגל אפשרה לי תנועה כמו של כתב, שמאזכרת היסטוריה, זיכרונות ומקומות. זו הייתה שמחה גדולה למצוא שהקדרות משמשת אותי לסמונים הללו.

למה וידאו?

היה לי ברור שהולך להיות וידאו. בתהליך המחשבה והיצירה וכן בתוך המים ומחוצה להם התנועה הובילה אותי כל הזמן. בוידאו אין רגע קפוא, הכול בתנועה.

בעבודה יש מעברים בין זמנים ותנועות. החתיכות אוצרות את זמן היווצרותן, וההנחה בברכה אוצרת את המעשה הפרטי, את ההיסטוריה האזורית ואת ההתייחסות החיצונית. איך הווידאו מציג את המעברים הללו?

בוידאו יש צילומים בתוך הברכה ומחוצה לה. עולם תחתון ועולם עליון. יש קצב למבט שמשייט מעל המים ויש קצב למבט שנכנס מתחת למים - כמו דג גדול ששט לכיוון גוף, מבחין בו וחולף. העולם הפרטי שלי משתלב בהיסטוריה של 1,400 שנים שלא הפסיקה להתקיים תשעה מטרים מתחת לאדמה ברחוב אקראי ברמלה. בחוץ צילמנו את המסלול שהייתי הולכת מהבית לברכת הקשתות, מבט צד על בתיה המפוארים-מחפוררים של רמלה. יש את היער - שהוא לא סוביבור, אלא יער בן שמון, שם ביליתי בילדותי עם המשפחה שלי. יש פרטים כמו מונית עוברת ואישה עומדת. כל אלה הם מציאות חיצונית מול שתי הקופסאות השחורות שיצרתי והנחתי כזוג בתוך המים. זו העשייה שלי. כיוונתי לכך שהצילומים יבליחו לכיוון הצופה משני הצדדים, יפגשו וישתפו אותו. העבודה הזאת היא במעברים, ואליהם מצטרפים הצלילים - הקול בוידאו מורכב מ"שירת היערות" של שוסטקוביץ' ומהקולות הטבעיים שליוו את הצילומים - שקט תת-מימי וזמזום מכני.

בתערוכה יש קריאה ברורה להסתכלות כפולה. מצד אחד את קוראת לצופה להגיע לרמלה, לרדת לברכה החשוכה ולשוט בסירה, ומן הצד האחר את מציעה לו עבודת וידאו ערוכה בגלריה מוארת בתל אביב. מה הכפילות הזאת בשבילך?

הכוח של האמנות הוא בהצבעה על דברים, בסימון מקומות ובשיקוף מציאויות. עצם עשיית העבודה הזאת מסמנת את המקום הזה. היא מביאה אנשים לראות אותו, אבל לא רק לראות. בירידה ובריח הטחב והצליל והאורות המשתנים נכנסים למצב מופנם. המים לא עמוקים, אבל שטים בהם בסירה עם משוט בחלל לא גדול. הזמן שם מטפף עם המים דרך הקירות.

היה לי ברור שיהיו שני חללים, הנכחה של שני העולמות, מים תחתונים ומים עליונים. הווידאו הוא לא דוקומנטציה, הוא קומפוזיציה מעובדת של המחשבות - כמה יער, כמה רמלה, כמה חושך, כמה אור, כמה ירוק כהה, חום ושחור. עבודת הווידאו גמורה. היה זמן שאפשר היה לשנות, אבל זהו, העבודה מוצבת בגלריה. העבודה בברכה לעומת זאת כל הזמן זזה. אנשים שטים מעליה, האבק עולה, קובר אותה ולא קובר אותה. הדינמיקה נמשכת, וזה מחזיר אל השבר. העבודה כל הזמן ממשיכה להישבר אל חוץ עצמה ולהשתנות, לכן גם החיפוש שלי ממשיך.

שבילי יער?

היער הוא מרחב והוא גם אבי ולא רק. היער הוא כמו חוץ הבִּרְכָה. היער מצולם בסיבוב והעצים רוקדים כמו שהמים נעים. שניהם מקומות לשמוע את כל הקולות. השקט של הברכה מייצר אפשרות לרעשים, לקולות הפנימיים לעלות. לכן כיוונתי בשביל המבקר בברכה, וזהו גם היער, המקום החזק והשקט שמשווה הכול

הילה אהרוני - אמנית קרמיקה, בוגרת המחלקה לעיצוב קרמי, בצלאל, 2009

שולמית עציון, אישי, 2011, פורצלן, עור, חוט תפירה, טכניקה מעורבת, 16/10 ס"מ צילום: יוליה צוקרמן מתוך התערוכה "הפלגה" - סירה לשום מקום, בית בנימיני, תל אביב, אוצרת: תרצה ילון קולטון